№ 2. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопіс

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 2 (94). Год II. Вільня, 5 студня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

„Цвёрдасць і воля пабедзіць".

Уся Добруджа занята.

4 студня.

Заходні тэатр:

Пры дажджу і тумане—незначная баевая работа.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На паўночным заходзі ад Дзьвінска роты палка № 259 перайшлі па лёдзі церав Дзьвіну і ўзялі ад расейцеў остроў. Узяты 40 палонных і некалькі кулемётоў.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У лясістых Карпатах расейскім атрадам удалося умацавацца на пярэдняй пазыціі на поўначы ад Монтэканэсті. Нямецкіе і аўстрыяцкіе войскі ўзялі штурмам некалькі вяршын на поўначы ад дарогі Ойтос і наабапол Савеі (у даліне Сусіта), дый удзержалі іх, ня гледзячы на сільные атакі ворагоў.

Фронт Макензэна: вышэй Одобэсті (на паўночным заходзі ад Фокшані) мы перайшлі адрэзак Мільковуль. На заходзі ад усьця Буцауль адбіты значные сілы расейскай конніцы. Нямецкіе і боўгарскіе войскі, ідучы поплеч, здабылі упорна бараніўшыеся Мачын і Егілу. Узято дагэтуль каля 1000 палонных і 10 кулемётоў. Гэтак уся Добруджа, апрыч вузкай палоскі у кірунку Галяца, дзе яшчэ дзержыцца расейскі ар'ергард, ачышчэна ад ворагоў.

Македонскі фронт: Без выдатных прыпадкоў.

Заява канцлера.

БЭРЛІН. 4.І. Нямецкі канцлер ф. Бэтманн-Гольвэг сказаў карэспандэнту «N. Fr. Presse»:

„Мы і нашы саюзьнікі зрабілі ўсё, што маглі, каб вызваліць сьвет ад далейшаго праліцьця крыві. Калі Новы Год не прыблізіў да нас міра, дык вінаваты ў гэтым нашы ворагі. Наш окліч як быў, так і ёсць: цьвёрдасць і воля пабедзіць. Гэтак астанецца і ў новым годзі".

Боўгарскае апавешчэньне.

СОФІЯ. 3. І. *Румынскі фронт:* Наступленьне на Мачын адбываецца далей. Мы занялі вяршыну 108, на ўсходзі ад Егілы.

Гвалты над Грэціей.

ПАРЫЖ. (Гавас). Француекае правіцельство пастанавіло назначыць пасла Франціі пры тымчасовым грэцкім правіцельстве ў Салоніках. Прэдстаўнік тымчасоваго правіцельства займець мейсцо грэцкаго пасла ў Парыжы.

АФІНЫ. Учэра вечэрам адбылася дэмонстрація. Нясьлі партрэт караля, крычучы ура дынастіі і лаючы новы ультіматум саюзьнікоў. Францускі, англіцкі, расейскі, сэрбскі і румынскі паслы выехалі на остроў Саломіс.

Массовые обыскі у Пецярбурзі.

ШТОКГОЛЬМ. Палітычная паліція рабіла гэтымі днямі массовые обыскі ў розных кварталах Пецярбурга. Узяты шмат праклямацій, каторые прызываюць народ, каб сілай дайшоў міра. Арэштавалі 78 душ. Шмат у якіх кнігарнях гэтак сама конфіскавалі лісткі.

Паліція атрымлівае кожын дзень чысьленые даносы на выдатных асоб, каторых вінавацяць у зносінах з ворагамі і ўшырэньні выдавецтв за мір.

Саюз убіуц.

ПАРЫЖ. «Jonrnal» даносіць с Пецярбурга, што паліція мае доказ, што чорная сотня прылажыла руку да організаціі пакушэньня на Мілюкова. Асоба, каторай было загадано споўніць пакушэньне, аткрыла паліціі ўсю організацію.

Вялікіе разрухі у Маскве.

КОПЭНГАГА. Маскоўскіе газэты аб апошніх разрухах пішуць толькі тое, што аб гэтым ім забаронено пісаць. Паводлуг прыватных вестак, у часі гэтых разрухоў падярпело больш 100 асоб. Аб сур'ёзнасьці гэтых выпадкоў сьведчыць тэрміновы запрос Думы аб апошніх здарэньнях у Маскве. На патайным заседаньні сперша прамаўлялі некалькі дэпутатоў-соцыалістоў, а пасьля тлумачыўся Протопопов.

На францускім фронці.

ЖЭНЕВА. Поў-офіцыозпае данясеньне с Парыжа тлумачыць, чаму спыніліся опэрацыі на паўночным францускім тэатры вайны. Глаўнакамандуючаго генэрала Фоша пазбавілі каманды, каторая была аддадзена генэралу Кастэльно. Назначэньне апошняго дзіўно затым, што ён—монархіст, і з гэтай прычыны яго ненавідзяць рэспубліканцы і соцыалісты.

Вільня, 5 студня 1917 г.

У сваей ноці, атказываючы на нямецкае мірнае прэдлажэньне, саюзьнікі другі раз а'бявілі Нямеччыне вайну. За паўтрэця году вайны апубліковано гэтулькі дакумэнтоў і гэтулькі доказоў, што эўропэйская вайна — гэта была даўно прыгатаваная напасць на Аўстрыю і, асабліва, на Нямеччыну,—што цяпер можна быць пэрэкананым аб немагчымасьці для Амэрыкі і нэутральных дзержаў лічыцца сур'ёзна з атказам саюзьнікоў, у якім віна за нарушэньне міра ускладаецца на цэнтральные дзержавы.

Саюзьнікі адмовіліся вясьці перэгаворы з Нямеччынай і злучэнымі з ею дзержавамі, і пытаньне аб долі Эўропы развяжэ аружжэ. Ворагі цэнтральных гасударств апавесьцілі, што яны хочуць ваеваць да поўнага зніштажэньня, і думку аб міры гэтак прыходзіцца адлажыць да шчасьлівейшых дзён.

«Канечнае напамінаньне палякам».

«Kownaer Ztg.» пад гэткім загалоўкам пішэ:

„Генэрал-губэрнатар ф. Бэсэлер у сваім апавешчэньні выступае проці пагляду шырокіх кругоў польскаго народу, каторые думаюць, бытцым ад маніфэсту 5 лістапада нямецкае упраўленьне ня мае ўжо права выдаваць загады і бытцым Польшча—зусім незалежная і вольная ад ціжароў вайны старонка".

Ад сябе «Kown. Ztg.» дадае:

„Палякі ніколі не павінны забываць, што мы стаімо на іх зямлі, як пабедзіцелі. Калі польскі народ сур'ёзна хочэ заслужыць, каб яму была дарована незалежнасць, на каторую яму далі надзею цэнтральные дзержавы,—дык ён, польскі народ, павінен давясьці, што ён гэтаго варт. Давясьці гэтаго палякі могуць выяўляючы вядомую скромнасць.

„Бо Польшча ў гэтай вайне сама ешчэ не зрабіла нічога такога, што давало бы ей права выступаць з якімі-колечы прэтэнсіямі".

Да развязкі кватэрніцкай справы.

Вайна вызвала да жыцьця вельмі многа організацій і устаноў, аб каторых у спакойным часі мала хто і думаў. Да гэткіх організацій належыць і наладжэны ў Вільні ў тым гаду саюз кватэрантоў, а побоч з ім—грамадзянскі угодлівы суд дзеля згоднай развязкі спорак між кватэрантамі і гаспадарамі дамоў.

Патрэба — гэта найвялікшы вучыцель. Яна і паказала людзям, што распыленые па ўсім горадзі, здаецца, нічым адны з аднымі не звязаные кватэранты, якіе наймаюць гасподы ў чужых дамох, маюць-такі супольны грунт, на каторым ня толькі могуць, але і павінны зыйсьціся разам. Гэты грунт становіць кватэрніцкі крызіс, які перэжывае нашае места.

Папраўдзі, вайна зусім перэвярнула ўверх нагамі устаноўленые доўгімі гадамі парадкі пры найме кватэр. Аказалося, што безмала ўсе, хто жыве ў чужым доме, занімаюць, як на цяперашніе часы, зусім неадпаведные да іх заможнасьці гасподы, — трэба сказаць праўду, дайшоўшые перад вайной нячутых цэн. А разам с тым вайна значна падкапала і той стары, вельмі шкодны з гыгіенічнаго пагляду звычай перэменяць гасподы два разы ў год—у адзін дзень ва ўсім горадзі. Вось жэ, грамадзянство павінно не папкадаваць сваей працы, каб, карыстаючы з ваеннаго часу, наагул развязаць кватэрніцкае пытаньне у Вільні.

Як мы ўжо пісалі, камісія дзеля апекі над пакінутымі дамамі запрасіла саюз кватэрантоў да супольнай працы дзеля устанаўленьня цэн на кватэры ў пакінутых дамох так, каб яны былі пад сілу абяднеўшым за час вайны людзям, якіе ня могуць аплачываць дый апаліваць свае старые гасподы. І тут перад дэлегатамі саюза аткрываецца шырокае поле дзеля вельмі сур'ёзнай работы, каторая калі не развяжэ, дык у значнай меры упарадкуе кватэрніцкае пытаньне.

Прынімаючы пад увагу тое, што справа ідзе перш за ўсё аб кватэры, даступные для незаможных людзей, трэба, каб дэлегаты Саюза Кватэрантоў глаўны націск рабілі на паніжэньне цэн малых кватэр — з 1—2 пакоёў. Гэткіе кватэры, хоць гэта на першы пагляд мо' здаецца дзіўна, былі ў нас найдаражэйшые: прынамсі, адзінка аб'ёму іх аплачывалася шмат даражэйшай цаной, чым адзінка аб'ёму вялікіх панскіх сьвятліц. Самымі даходнымі заўсёды былі ў нас акурат тые дамы, дзе найбольш малых кватэр, дзе тоўпіцца бедната. І калі цяпер на гэту беднату прыйшлі ліхіе часы, дык, пры развязцы кватэрніцкаго пытаньня, трэба прыняць

пад увагу яе інтэрэсы. Трэба дайсьці таго, каб цэны за малые кватэры былі ня толькі абсолютна, але і *пропорцыональна* меншые, чым за вялікіе господы.

Калі-б гэтаго ўдалося дайсьці, дык мы би значна падблізыліся да развязкі ў нас кватэрніцкай справы. Гэта—побоч з упадкам традыцыйных пераездоў на сьв. Юр'я і на сьв. Міхала, быў бы ўжо другі крок на дарозі да упарадкаваньня гэтай важнай справы.

Але і гэта—ня ўсё. Есць яшчэ трэйці біч, ад катораго заўсёды церпяць кватэранты: гэта—тые кантракты, каторые даюць у нас усе правы гаспадару дому, а кватэранта аддаюць пад яго неаграніченую ўласць. З гэтымі кантрактамі трэба зрабіць нейкі лад: трэба апрацаваць такі нормальны кантракт, каторы даваў-бы і дамаўласьніку і кватэранту роўные правы, даваў бы ім адзінакавую магчымасць бараніць свае інтэрэсы і даходзіць сваіх правоў. І вось нам здаецца, што пры здачы у арэнду пакінутых гаспадарамі дамоў было-б найлягчэй правясьці ў жыцьцё новы нормальны кантракт, роўна справедлівы для абедзьвех старон. Гэту справу трэбало-б паставіць наперадзі, бо яна мае ня меншую вагу, чым справа упарадкаваньня цэн, — асабліва на будучый час.

Кватэрант.

У Вільні і ваколіцах.

× **Спатканьне Новаго Году.** Віленскіе беларусы устроілі сёлета дужа сымпатычную сустрэчу Новаго Году ў Беларускім Клюбе.

Ужо каля 9 гадзіны пачалі збірацца запрошэные госьці—ў тым ліку чысьленая громада літвіноў, ды паадзінокіе прэдстаўнікі палякоў і украінцоў. Пад кірункам п. Ф. Олехновіча пачаўся кабарэт: беларускіе і літоўскіе артысты і артысткі, ды іншые госьці, хто як мог і хацеў, выступалі са сьпевамі, дэклямаціямі і т. п. ў беларускай, літоўскай, польскай і украінскай мовах. Гарачы прыём спаткалі выступленьня п. Бороўскаго, пеяўшаго па-беларуску і па-украінску. Сымпатычные былі і літоўскіе песьні.

Каля поўначы—перад самай 12 гадзінай—беларусы і літвіны абменяліся гарачымі прыветнымі словамі, жычучы сабе ўзаемна лепшай будучыны ў тым новым годзе і жадаючы, каб абодва братніе народы жылі і надалей супольным згодным і вольным жыцьцём. Калі гадзіннік пачаў біць 12, сьвет у салі затух, і сабраўшыеся адсьпевалі беларускі і літоўскі нацыональные гымны.

Пасьля пачаліся ахвочые танцы, аткрытые беларускай лявоніхай і літоўскай суктіняй. Вясёлая забава трывала ажно да раніцы.

Сымпатычны вечар пакінуў дужа добрае ўражэньне на ўсіх госьцях. Беларускае і літоўскае грамадзянство ешчэ раз выявіло тую еднасць, якая злучае абодва братніе народы на грунці палітычным. І тым болей трэба вітаць еднаньне беларусоў і літвіноў у грамадзкім жыцьці.

× **Беларускі тэатр.** Другі спэктакль „На Антокалі" сабраў, як і трэбало спадзевацца, даволі многа публікі. П'еса і гэтым разам спаткала заслужэны гарачы прыём. Ігралі добра, як і той раз, ды іншые драбніцы лепей былі наладжэны.

Маладая беларуская драматычная дружына разам са сваім рэжысэрам—гэта ўжо сур'ёзная сіла, каторая паказала сваю цэну ў радзі апошніх спэктаклёў. Пажадаем жэ ей далейшаго развіцьця і удач!

× **Літоўскі вечар** У нядзелю 7 студня у салі Работніцкаго Клюбу, Вароньня 5, на карысць літоўскай работніцкай страўні ладзіцца літоўскі вечар с фантовай лётэрыей. Будзе прэдстаўлена К. Пуйды драма ў 3-х актах «Mirga». Апрача таго выступаюць два літоўскіе хоры, каторые выпаўняць шмат літоўскіх нацыональных песень. Пасьля канца праграмы будуць скокі і забавы.

Білеты ад 15 фэн. да 3 марак можна купляць у літоўскай коопэратыве, сьв. Янская вул. 23, і у літоўскай кнігарні, Домініканская 13.

Пачатак а 4 гадз.

× **Запіс на вучыцельскіе курсы у Сьвіслочы.** Запісывацца на новы трохмесячны курс у Сьвіслочскай Беларускай Вучыцельскай Сэмінарыі, каторы пачнецца 1 лютаго, трэба ў Вільні **не пазьней 10 студня** у Stadtschulrata, Домініканская 3, пакой 55.

Варункі навукі: за вучэньне — 5 м. у месяц, за поўнае утрыманьне—36 м., разам 41 м. ў месяц, а за ўвесь курс—123 м.

Плаціць можна намесячна—напярод.

Хто хацеў-бы ехаць у Сьвіслоч з вёскі, можэ заявіць аб гэтым у сваім Крэйсамце, дзе яму дадуць усе патрэбные ведамасьці.

× **У Саюзі Кратэрантоў.** На апошнім заседаньні ураду саюза пастаноўлено організаваць пры урадзе спэцыяльную камісію дзеля кватэрніцкай справы. Камісія гэта мае право кооптації людзей, каторые маглі-бы быць карыснымі дзеля развязкі востраго кватэрніцкаго крызісу ў Вільні, вызванаго вайной.

Урад саюза упоўнамочыў некольгі асоб дзеля супольнаго з апекунамі над пакінутымі дамамі агляду і ацэнкі пустых кватэр у іх. Дэлегаты саюза пачнуць сваю работу гэтымі днямі.

× **Пасажырскі рух чыгункай.** Ад 1 студня 1917 году цывільные асобы могуць карыстаць са скорых паездоў і ездзіць як у 2 і 1 клясе, так і ў спальных вагонах. Хто хочэ карыстаць з гэтаго права, павінен прэдставіць «Erlaubsungschein» не старэйшы за 3 дні.

× **Скорая помач** у 1916 году дадзена у 3650 прыпадках. С карэткі карысталі ў 1730 здарэньнях.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 1 м. 90 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 19½ ф., пры куплі—2 м. 23½ ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

Апавешчэньне

П. Глаўнакамандуючый армією за той месяц налажыў у межах этапу на ніжэйпісаные грамады гэткую контрыбуцію:

1) на грамаду Шуданцы, Оліцкаго пав., — за тое, што 19. XI 16 у Шуданцах згарэло гумно з запасам ураджаю, і пажар узняўся ад недагляду аднаго жыхара, — 200 м.

2) на грамады
а) Балсупе 1.800 м.
б) Гейшторышкі (Вілковіскаго п.) 1.000 м.
в) Антупе 400 м.
г) Мэркшышкі 300 м.
за тое, што ў гэтых грамадах быў палітычны рух, і пяцера членоў іх напалі на нямецкіх ваенных, каторым было загадано зрабіць сьледзтво, ды ранілі іх на сьмерць.

3) на грамаду Раўпішкі (Маляцкаго пав.), ў каторай згарэло гумно з запасам ураджаю, і пажар тлумачыцца недаглядам аднаго жыхара, катораго знайсьці не ўдалося, — 200 м.

4) на грамаду Авіжанцы (Сэйненскаго пав.), за тое, што члены грамады, вядомай сваей неслухмянасьцю, 27. X. 16, калі ў іх спаганялі падаткі, супраціввіліся, —1.000 м.

5) на грамаду Густайнішкі (Владыславоўск. пав.), ў каторай 2. XII, 16 згарэў хлеў з запасам ураджаю, і пажар тлумачыцца недаглядам жыхароў, 200 м.

6) на грамаду Тракішкі (Мар'ямпольскаго пав.), ў каторай 8. XI, 16 згарэло 250 цэнтнэроў канюшыны, зложэнай на лузі, і пажар узняўся ад неасьцерожнасьці аднаго жыхара, — 200 м.

7) на грамаду Вандынь'е (Мар'ямпольск. пав.), ў каторай ў начы з 23 на 24. XI. 16 згарэло гумно з ільном, і пажар, трэба думаць, узняўся ад неасьцерожнасьці з агнём, — 50 м.

8) на грамаду Прэляі (Мэрэчскаго пав.), дзе 23. XI. 16 згарэло гумно з вялікім запасам ураджаю, і пажар, можна думаць, узняўся ад падпалу, ды грамада не парупілася дзеля недапушчэньня прычыніўшаго вялікіе страты пажару, — 2.300.

9) на грамаду Масты (сельскі павет Вільна), каторая не данесла ўраз-жэ нямецкай уласьці аб прыбыўшых туды расейцах, уцёкшых с палону, ды нават хавала многа ваенна-палонных, даючы ім прыпынак і страву, — 5.000 м.

10) на грамаду Шэкеды (Владыславоўскаго пав.), дзе ў начы з 12 на 13. XII. 16 згарэло гумно з ільном, і пажар тлумачыцца недаглядам гаспадара. — 200 м.

11) на грамаду Блувішкі (Владыславоўскаго пав.), дзе 16. XII. 16 згарэлі запасы ураджаю, і пажар

На паліцейскай варце.

Апаведаньне **Р. Кіплінга.**

— Пасланцом прашу прыняці мяне, калі сэрцэ яго сьветласьці пазволіць на такую вялікую ласку. І за шэсць рупій[1]). Так, сагіб,[2]) бо у мяне трое маленькіх дзетак, жывоцікі каторых заўсёды парожніе, а хлеба даюць цяпер толькі сорак фунтоў за рупію. Я буду такім разумным пасланцом, што ты цэлы доўгі дзянёк будзеш здаволены з мяне і ў канцы году дасі мне чалму[3]). Я ведаю ўсе дарогі, станціі і шмат чаго іншаго. Ага, сагіб! Я разумны. Прыймі мяне к сабе на службу. Раней я служыў у паліціі. Ліхая слава? Нейначэй нейкі вораг мой нагаварыў на мяне. Ніколі ня быў я нягоднікам. Я чэлавек шчыры, і ўсе мае словы—шчырая праўда. Гэта ведалі, калі я служыў у паліціі. Яны казалі: „Аўцал Хан кажэ праўду". Я пахтан[4]) з Дэлі, сагіб, а ўсе дэлійскіе пахтаны добрые людзі... Ты бываў у Дэлі?

Эгэ, гэта праўда, што паміж дэлійскіх пахтаноў багата нягоднікоў. Які сагіб мудры! Нішто ня выслізьне яму з вачэй. Ен зробіць мяне сваім пасланцом, я буду сьцерагчы ўсе яго сэкрэты і ня буду нікому казаць аб іх.

Не, сагіб, Бог мне сьведка, што ў мяне німа нічога благога ў думках. Я даўно хацеў служыць пад рукой праўдзіваго сагіба—справедліваго сагіба. Багата маладых сагібоў падобны да чарцей, спушчэных з ланцуга. З гэтымі сагібамі не хацеўбы я служыць—не, хоць-бы жывоцікі ўсіх маіх дзетак плакалі за хлебам.

Чаму я не астаўся служыць у паліціі? Я скажу шчырую праўду. Беда звалілася на тхану[5]) — на Рат Бакша, хавілдара, і Маула Бакша, і Жутгут Рама, і Бэгіма Сінгха, і Суруж Була. Рум Бакш цяпер у вастрозе да часу—так, як Маула Бакш.

Гэта было на тхані ў Хоўлі, на шляху, што вядзе да Гокраль Сітаруну, дзе багата дайкотоў[6]). Мы былі ўсе адважные людзі—Рустумі[7]). Дзеля таго нас і назначылі на тую тхану, што была ў васьмі мілях ад другой тханы. Увесь дзень і ўсю ночку мы вартавалі дайкотоў. Чаму сагіб сьмяецца? Не, я гавару як на споведзі. Дайкоты былі вельмі разумные, і, зразумеўшы гэта, мы і не непакоіліся дармо. Гэта было ў гарачые дні. Што можэ зрабіць чэлавек у гарачые дні? Нават сагіб, што такі дужы—нават ён, няўжож бодзер у гэты час? Мы зрабілі з дайкотамі угоду, каб мець спакой. Гэта была справа хавілдара, што быў тоўсты. Хо! хо! сагіб, ён цяпер схудзее ў вастрозі. Хавілдар сказаў: „Не турбуйце нас, і мы ня будзем вас турбаваць. А перад канцом жніва прышліце да нас чэлавека, якога-б мы маглі аддаць пад суд,—чэлавека прыдурнаватаго, якога-б ніхто не адважыўся засудзіць на кару. Так мы зберажом сваю годнасць" Дайкоты згодзіліся на гэту умову, і мы былі зусім спакойны на тхані і маглі есьці дыні і ціха сядзець цэлые дні на сваіх ложках. Салодкіе, як цукровы трасьнік, дыні ў Хоўлі.

Таго часу памочнікам камісара—Стэнт сагібам у тэй ваколіцы—быў чэлавек, катораго звалі Юнкум сагіб. Ага! Ен быў суровы—суровы, як сам сагіб, які напэўне такі возьме мяне пад засень сваей апекі. Багата вачэй было у Юнкум сагіба, і ён шпарка перэсуваўся па ўсей ваколіцы. Людзі звалі яго львом з Гокраль-Сітарука, бо ён прыежджаў, куды яму трэба, без папярэджэньня, рабіў напад і да захаду сонца ўсьпеваў нарабіць клопатоў усей паліціі за трыдцаць міль адтуль. Ніхто ня ведаў, калі прыедзе і калі выедзе Юнкум сагіб. У яго не было пастаяннаго побыту, і калі ягоны конь стамляўся, ён ездзіў на чортавай каламажцы. Я ня ведаю, як яна завецца, але сагіб сядзеў пасярод трох срэбных калёс, што коцяцца бяз шуму, а ён круціць іх сваімі вагамі і перэбірае імі, як выгадаваны на бобе жэрабец,—вось як. Цень каршуновы над палямі ня можэ быць цішэйшым, чым чортава каляска Юнкум Сагіба. Яна з'яўлялася тут, яна з'яўлялася там, яна зьнікала, а данос пасылаўся, і выходзіло ліха. Спытай тэхсілдара з Рохісстры, як раскрылася крадзежа курыцы, сагіб.

(Далей будзе).

[1]) манэта індуская [2]) пан [3]) шапку [4]) канавод

[5]) Тхана — мейсцэ паліцейскай варты. [6]) Дайкот — разбойнік на вялікай дарозэ. [7]) добрародны.

узняўся ад зумыснага падпалу аднаго жыхара, — 500 м.

12) на грамаду Жэльвэдэры (Владыславоўск. пав.), дзе 15. XII. 16 згарэло гумно з ільном — каля 20 цэнтнэроў, і пажар тлумачыцца недаглядам аднаго жыхара, — 500 м.

13) на грамаду Мурэйкі (Владыславоўскаго пав.), дзе 14. XII. 16 згарэў ток з 12 цэнтнэрамі ільну, і пажар узняўся ад недагляду аднаго жыхара, — 500 м.

14) на грамаду Пентышкі (Владыславоўскаго пав.), дзе 19. XII. 16 згарэла стрэха ў хаці, ў якой былі зложэны запасы ураджаю, і пажар тлумачыцца недаглядам аднаго жыхара, — 100 м.

15) на грамаду Стравенікі (Кошэдарскаго пав.), дзе 19 XII. 16 згарэло грамадзкае гумно з запасам ураджаю, і тут, як відаць, быў падпал. — 500 м.

16) на грамаду Янкуны (Владыславоўскаго пав.), дзе ў начы з 28 на 29. XI. 16 згарэло гумно з запасамі ураджаю, і пажар тлумачыцца недаглядам аднаго жыхара, — 100 м.

17) на колонію Даўгі (Мэрэчскаго пав.), дзе 19. XII. 16 згарэло гумно з запасамі ураджаю, і пажар тлумачыцца недаглядам аднаго жыхара, — 100 м.

Е.Н.О. 1 студня 1917 г.

Der Etappen-Inspekteur
з. м.
падп. v. Schmidt,
палкоўнік.

Апавешчэньне.

С прычыны новых прыпадкоў шалу ў межах віленскаго местоваго округа, загадан на далейшые тры месяцы карантін для сабак — да 31 марца 1917 г. Дзеля гэтаго для віленскаго местоваго округа загадываецца:

1) Усіх сабак і катоў да 31 марца 1917 г. трэба дзержаць, увязываць, або баспечна зачыняць у такіх мейсцох, куды ня могуць мець доступу чужые сабакі і каты. Роўназначным гэтаму лічыцца, калі сабак вядуць на смычы ў забаспечываючым наморднiку.

2) Ужываць сабак дзеля возкі можна толькі с тэй умовай, што яны будуць у моцнай упражы, ў забаспечываючых намордніках, а ў часі, вольным ад работы, будуць прывязаны.

Ужываньне вартаўнічых сабак дзеля пільнаваньня стад, паляўнічых сабак на палеваньні, паліцэйскіх, санітарных і таможэнных сабак дзеля службы без намордніка і смычы дапускаецца адно с тым, што ў часі, вольным ад службы, яны будуць прывязаны.

3) Сабак і катоў можна вывазіць з небаспечнага округа толькі с пазваленьня нямецкай Polizeiverwaltung пасьля агляду іх здароўя нямецкім вэтэрынарным лекарам, ды пры гэтым яны павінны быць у наморднiку і на смычы, або зачынены (у клетцы і т. п.)

4) Сабак і катоў, каторых у паказаным вышэй часі спаткаюць у межах карантіннаго округа, нарушаючы гэты загад, будуць лавіць і забіваць.

5) Сабак і катоў, аб каторых ёсць падазрэньне, што яны мелі стычнасць с шалёнымі, ці западозрэнымі ў шале зьверамі, трэба аддаваць местоваму гыцлю, Ноўгародзкая 105, каторы зробіць, што трэба, каб яны былі забіты.

6) Асобы, каторых пакусалі шалёные ці западозрэные ў шале сабакі або каты, павінны ўраз жэ заявіцца ў нямецкім Polizei-Revier, у межах катораго жывуць. За нарушэньня гэтаго карацімуць паводлуг §§ 12 і 14 загада аб змаганьні з заразай у жывёлы ад 8 лістапада 1915 г.

Вільна, 31 сьнежня 1916 г.

Der Deutsche Stadthauptmann
Pohl.

З усяго Краю.

З жыцьця Беластока.

БЕЛАСТОК. (Ад нашаго карэспандэнта). Хаця, агульне кажучы, вайна — гэта вялікае нешчасьце, але ў паадзінокіх прыпадках і беда даводзіць да дабра. Гэтак бывае як з людзьмі, так і с цэлымі старонкамі і местамі.

За прыклад можэ служыць Беласток. За расейскіх часоў гэтае вялікае і багатае место аставалося на палажэньні „захолустнаго“ паветоваго горада, дзе „ісправнік“—гэта „цар і Бог“. Вайна адбілася на таргова-прамысловым жыцьці Беластока дужа дрэнна. Суседзтво фронту ад самаго пачатку вайны скавало ўсё грамадзкае жыцьцё места. Адступаючы, расейцы знішчылі большую часць машын у беластоцкіх ткацкіх фабрыках, якіе станавілі аснову багацьця места. Пішучый гэту заметку быў у Беластоку на чацьвёрты дзень пасьля заняцьця яго немцамі. Ад кіпучаго жыцьця Беластока тады не асталося і сьледу, ды место са статысячным насяленьньем як-бытцым замерло. Але гэткае вялікае место не магло доўга аставацца ў падобным палажэньні. Фронт адыйшоў гэтак далёка на ўсход, што суседзтво яго ўжо не адбіваецца на жыцьці Беластока ў такой меры, як на жыцьці Вільні. Мала-па-малу з Нямеччыны сталі падвазіць часьці машын замест знішчэных, і фабрычнае жыцьцё пачало аджываць. Чыгункі, зруйнованые расейцамі, скора былі папраўлены, і Бэласток ізноў абярнуўся ў важны жалезнадарожны цэнтр.

Прынімаючы пад увагу велічыню места, нямецкае упраўленьне Обэр Ост назначыло Беласток цэнтрам адміністрацыйнаго жыцьця ўсяго Беластоцкаго округа. Сюды былі перанесены вышэйшые адміністрацыйные ўрады і асобы. Урэшці, нідаўна скасовано асобнае упраўленьне Гродні, і адтуль так сама ў Беласток перанесены ўсе бышые гродзенскіе урадовые інстытуціі, і Беласток стаўся цэнтрам упраўленьня двох акругоў: Беластоцкаго і Гродзенскаго.

Тут гожэ адзначыць, што расейцы паступалі як раз наадварот: яны паддзержывалі Гродню, і гэтаму сьпячаму месту прыслухаў шмат больш жывы і багаты Беласток. Немцы гэта перэвярнулі: прынімаючы пад увагу рэальные варункі, яны далі перэвагу Беластоку, і цяпер Гродня прыслухае яму гэтак сама, як ён каліcь прыслухаў Гродні.

Цяпер Беласток, як адміністрацыйны пункт, стаіць вышэй за ўсе іншые гарады краю і становіцца конкурэнтам нават для сталіцы нашаго Краю — Вільні. С прычыны таго, што ваенны фронт ад яго даволі далёка, Беласток можэ нават мець надзею заняць мейсцо глаўнаго места Краю — прынамсі на час вайны. X.

200 гр. бульбы.

БЕЛАСТОК. Паводлуг расклеенаго апавешчэньня Граданачальніка, тутэйшые жыхары могуць цяпер купляць у дзеньтолькі па 200 гр. бульбы.

Сьмелая крадзежа.

БЕЛАСТОК. Пры вуліцы Гоголя, № 62, у гаспадара дому і крамы, калі ён лежаў хворы ў бальніцы, укралі ўсё с крамы і ўсе рэчы с кватэры.

Галоўшчына.

ГРОДНЯ. Ад 2 да 10 студня тут збіраюць галоўшчыну за першую чверць 1917 г.

Тут цяпер вельмі шырыцца канакрадзтво.

За фальшывы данос.

ФІЛІПОВО. Шасьцёра тутэйшых грамадзян вінавацілі перад нямецкай уласьцю старасту ў тым, бытцым ён хавае аружжэ. За гэты фальшывы данос іх аддалі пад суд, на каторым яны апраўдываліся, што хацелі адно пазлаваць старасту. Суд, прызнаваючы, што даносчыкі не разумелі, якіе могуць быць рэзультаты іх паступка, засудзіў іх толькі на незначные кары.

Арэнда вод.

СЭЙНЫ. Kreishauptmann Сэйненскаго павету суліць ахвочым людзям у арэнду дзеля лоўлі рыбы вазёры і праточные воды ў павеці.

КАЛЬВАРЫЯ. Тутэйшы Stadthauptmann прызывае ахвотнікоў браць у арэнду вазёры і праточные воды ў Кальварыйскім павеці. Арэнда—гадавая; яна лічыцца ад 28 студня.

Кары за дзяцей.

СУВАЛКІ. Некалькі бацькоў пакаралі за тое, што іх дзеці — падросткі бадзяліся ў начы па дарогах.

Воўкі ўцякаюць з зямель Обэр Ост.

ШМАЛЕНІНКЕН. У апошніх днях у тутэйшых лясох заўважылі ваўкоў, каторые, трэба думаць, уцяклі з зямель упраўленьня Обэр Ост. Аднаго воўка, даўжынёй 1 м. 77 цм., вышынёй 86 цм., вагой 2 пуды 31 фунт, забілі. За іншымі яшчэ гоняцца.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

Адстаўка Трэпова?

ШТОКГОЛЬМ. Ждуць адстаўкі Трэпова, бо ён не здалеў ані паладзіць с правымі, ані здабыць прыхільнасць паступоваго блока. Асабліва абурылося на яго грамадзянство за забарону з'езда земств і мест у Маскве. Паліцыя ўвайшла ў салю, дзе, ня гледзячы на забарону, адбывалося заседаньне пад маршалкоўствам дэпутата Львова, і сілай разагнала сабраўшыхся, між імі выдатных дэпутатоў.

Новы міністэр судоў.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.) Замест падаўшагося у адстаўку Макарова за упраўляючага міністэрствам судоў назначэн сенатар Добровольскі.

Сэкрэтар міністра—хабарнік.

ЛОНДОН. «Times» даносіць с Пецярбурга:

Дапрос б. прыватнаго сэкрэтара Штырмэра, Мануйлова, катораго вінавацяць у хабарах, адложэн на невядомы час, бо многа важных сьведкоў не явілося.

У няволі ў „саюзьнікоў“.

ШТОКГОЛЬМ. Расейскіе урадовые кругі, паводлуг «Дня», баяцца, што Расея пасьля вайны будзе прымушэна ўсе марскіе транспорты аддаць у рукі Англіі і Італіі, бо Расея ня мае болей-меней сур'ёзнаго торговаго флоту. З гэтай прычыны робяцца ўжо крокі, каб павялічыць расейскі торговы флот ешчэ ў часі вайны ды гэтак дайсьці незалежнасьці ад саюзьнікоў.

Прамова Горкаго.

МАСКВА. На што-годным сходзі расейскаго літэратурнаго саюза Максім Горкій сказаў прамову, гаворачы між іншым: „Будучына расейскаго народу выгледае цяпер яшчэ болей цёмнай, чым калі-колечы перад вайной. Расея стаіць перад зімой—галоднай, поўнай гора і бед. Рэакція падніме галаву ўсё сьмялей“.

«Хлестакоўшчына».

ПЕЦЯРБУРГ. У Расеі за апошні час шырыцца эпідэмія «Хлестакоўшчыны». Нейкіе цёмные фігуры ў афіцэрскай апратцы с падмогай паліціі робяць «рэвізіі». Да аднаго чыноўніка казённай палаты, каторы вёў касу, з'явіўся нідаўна гэткі «рэвізор» дзеля «праверкі» касы. Чыноўнік запытаўся праз тэлефон у градачальстве, якая прычына неспадзеванай рэвізіі, — дык «рэвізора» ўдалося арэштаваць. Паводлуг „Речы“, такіх прыпадкоў многа; афіцэрская форма, якую гэтые «Хлестаковы» апранаюць, робіць іх усемагучымі, бо афіцэру ніхто не асьмеліваецца супраціўляцца.

Абвіненьня Мілюкова.

КОПЭНГАГА. Першы дэпартамент Дзержаўнай Рады пастанавіў зажадаць ад Мілюкова, каб у месяц вытлумачыўся с прычыны абвіненьня яго Штырмэрам.

Убіўство Распутіна.

ЖЭНЕВА. Парыжскіе газэты пішуць, што «старэц» Распутін — забіты. Пецярбурская паліція укрывае падробнасьці гэтаго.

«Matin» пішэ, што Распутіна забіў князь Юсупов, муж вялікай князіні Ірыны.

Злучэньне двох марэй.

МАЛЬМЭ. На сабраньні расейскіх і францускіх інжэнероў у Кіеві быў разгледжэн праект аб злучэньні каналам Балтыцкаго і Чорнаго мора.

Глаўная кватэра.

ГААГА. Як даносяць сюды, глаўная расейская кватэра знаходзіцца недзе каля Кішынёва.

З усяго сьвету.

Анархія ў Португаліі.

ЛОНДОН. У Португаліі—агульная забастоўка. Пануе поўная анархія. Салдаты тысячамі ўцякаюць у Гішпанію.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

1.I. Заходні тэатр:

Без значных прыпадкоў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На палудні ад Рыгі і каля Смаргоні адбіты расейскіе патрулі.

На паўночным беразі Прыпяці нямецкіе коннікі ўзялі ў палон 1 афіцэра і 35 салдатоў.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: Нямецкіе егры ў лясістых Карпатах узарвалі блокгаўз ворагоў разам з людзьмі. Між далінамі Уж і Путна нямецкіе і аўстрыяцкіе батальёны здабылі штурмам некольki вяршын і адбілі вострые контратакі. Гэрэстраў і Унгурэні, ў даліне Забала, здабыты.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: У паўночнай часьці Вялікай Валахіі расейцы ізноў адкінуты. 9-я армія адціснула ворагоў на пазыціі між Рымніку-Сарат і Фокшані, а дунайская армія—на перадмостные форты Браіла.

У Добруджы удачы нямецкіх і боўгарскіх войск шмат спесьняюць мастовые форты на ўсходзі ад Мачына. Учора там узяты: 1000 палонных, 4 гарматы і 8 кулемётоў.

2.I. Заходні тэатр:

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго: На фронці Іпра—вострая артылерыйская бітва.

Фронт нямецкаго Насьледніка: У Шампані, у Аргонскім лесі і на ўсходнім беразі Маасу нямецкіе патрулі ўварваліся у францускіе акопы і вярнуліся з іх с палоннымі і дабычай. Мы здабылі вялікі англіцкі самалёт.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Дарэмные расейскіе патрульные опэрацii на поўдні ад Рыгі, на палудзенным заходзі ад Дзьвінска і на заходзі ад Станіславова.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: На палудні ад даліны Тротусуля немцы штурмам здабылі горны хрыбет Фальтукану. У далінах, каторые ідуць да Сэрэта, ворагі адкінуты далей. Наабапол даліны Ойтоса нашы войскі здабылі некольki горных вяршын. Совея, ў даліне Суcіта, здабыта. У нашых руках — 300 палонных.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: 9-ая армія энэргічным націскам далей адкінула расейцоў. З заходу і с поўдня аўстрыяцкіе і нямецкіе войскі падходзяць да Фокшані і Фундэні. Мы ўзялі больш за 1300 палонных і шмат ваенных матэр'ялоў. Між Буцаулем і Дунаем ворагі дзержацца ў сваіх перадмостных акопах.

На ўсходзі ад Браіла, ў Добруджы, нямецкіе і боўгарскіе войскі ў вострай бітве здабылі пазыції расейцоў, а самых іх адкінулі на Мачын.

Македонскі фронт: Без выдатных прыпадкоў.

3.I. Заходні тэатр:

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры яснай пагодзі ў ваколіцах Маасу развіваўся па-абедзі агонь артылерыі.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На палудні ад Дрысьвяцкаго возера адбіты расейскіе патрулі.

На ўсходзі ад Злочова, пры Манаеве, ўзяты ў расейскіх акопах у палон 3 афіцэры і 127 салдатоў.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: З вялікімі стратамі у ворагоў адбіты іх атакі проці Фальтукану.

Між далінамі Путна і Сусіта ўзяты штурмам некольki вяршын. Контратакі расейцоў і румыноў адбіты. Пасьля бітвы здабыты Барэсцэ і Топэсті.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Нашы опэрацii далей развіваюцца паводлуг пляну. У гарах між далінай Забала і раўнінай нямецкіе і аўстрыяцкіе войскі адціснулі ворагоў на паўночны ўсход. На заходзі і палудні ад Фокшан 9-я армія стаіць перад умацаванымі расейскімі пазыціямі. Пінтэцэсті і Мэра ўзяты штурмам. У нашых руках—400 палонных.

У Добруджы расейцы, ня глядзячы на моцны адпор, адкінуты на Егілу і Мачын.

Македонскі фронт: Палажэньне не змянілося.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА 1.I. Усходні тэатр: (гл. нямецкае апав.).

Італьянскі тэатр: У навагоднюю ноч артылерыя ворагоў падтрымлівала вельмі сільны агонь проці плоскагорыя Карст.

Боугарскае апавешчэньне.

СОФІЯ. 31.XII. *Румынскі фронт*: Наступленьне на перадмостные форты Мачына трывае далей. Мы ўзялі 200 палонных, 4 горные гарматы і 5 кулемётоў. У усходняй Валахіі нашы дывізіі перайшлі за чыгунку Буцэў—Браіл. Яны стаяць у 18 кілёмэтрах ад апошняго места.

СОФІЯ. 1.I. *Румынскі фронт*: У Добруджы ідзе далейшае наступленьне на Мачын. Наша дабыча узрасла да 1150 салдатоў, 6 афіцэроў, 4 гармат і 14 кулемётоў. У усходняй Валахіі трывае наступленьне.

Атказ скандынаўскім дзержавам.

БЭРЛІН. На ноту, каторую паслы Швэціі, Даніі і Норвэгіі аддалі тут 28 сьнежня, імператарскае нямецкае правіцельство атказывае, што ад ворагоў залежыць, ці спроба даць сьвету мір будзе удачна.

Падводная вайна.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Ад пачатку вайны затоплено параходоў ворагоў агульнай ёмкасьцю на 3 мільёны 636 тысяч тонн. У тым ліку 2 мільёны 794 тысячы тонн прыпадаюць на англіцкіе караблі.

Нагрkörада ген. Гэг'а.

ЛОНДОН. Англіцкі глаўнакамандуючый генэрал Гэг за бітву на Сомме атрымаў тытул маршалка.

Гвалты над Грэцiей.

АФІНЫ. Пасля саюзьнікоў падалі грэцкаму ураду новы ультіматум. Паводлуг гэтаго ультіматума, ўсё грэцкае войско павінно быць вывезено ў Пэлопонэз. Усялякіе сходкі і нарады грэцкіх запасных на поўначы ад Корынцкаго праліву забаронены. Цывільным жыхарам срога забараняецца насіць пры сабе аружжэ. Усе староннікі Вэнізэлоса, арэштаваные за здраду гасударства і т. п., павінны быць ўраз жэ выпушчэны на волю. Тым з іх, каторые пацярпелі, павінна быць дадзена адпаведная адплата. Камандуючый І-ым грэцкім корпусам генэрал павінен выйсьці у адстаўку. Грэцкі урад павінен офіцыальна перэпрасіць паслоў саюзьнікоў. Саюзьнікі будуць карыстацца чыгункай дзеля перавозкі сваіх войск з Ітэа ў Салонікі.

Блокада грэцкіх берагоў будзе трываць датуль, пакуль ня будуць споўнены жаданьня ультіматума!

АФІНЫ. Тут пануе поўная анархія. С прычыны недастачы падвозу вугальля, у горадзі ад ½7 гадз. зусім цёмна. У хлебі 10% атрубоў. Рэпрэссіі проці староннікоў Вэнізэлоса трываюць далей.

Англіцкае міністэрство заграничных спраў назначыло графа оф-Грэвіль англіцкім дыплёматычным агентам пры правіцельстве Вэнізэлоса.

Усе грэцкіе газэты горка жаляцца на апошні ультіматум саюзьнікоў.

«Hestia» пішэ, што ультіматума нельга прыняць. «Nea Himera» адзначывае, што ультіматум — гэта доказ непрыхільнасьці саюзьнікоў да Грэціі.

Блокаду вядуць далей вельмі сурова.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Выдавецтво «Lituania» ў Тыльжы выпусьціло гэтымі днямі ў сьвет кніжку В. Ст. Відунаса: „Літва ў мінуўшчыне і цяпер". Асабліва цікавы ў ей аддзел, у якім ідзе гутарка аб духвным жыцьці літвіноў.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Tuchel.

Прыцівілька Антон, Вільня.
Бартошка Антон, „
Ракоіч Іван, „
Ленкевіч Язэп, Опіта.
Гагіс Антон, Дольнэ.
Едзевіч Станіслаў, Грыханскі.
Бояровіч Тамаш, Вільня.
Шэлубоўскі Каспар, Сэрлюкі.
Дунец Станіслаў, Волчыно.
Лукашэвіч Вінцэнт, Палесье.
Гасінскі Казімір, Турнішкі.
Тарашкевіч Язэп, Мішаны.
Грахоўскі Язэп, Нововілейск.
Ляховіч Міхаіл, Вільня.
Можэйко Мацей, „

(Далей будзе).

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.